

การเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์เพื่อผู้เรียนในยุคดิจิทัล

Collaborative Learning and Constructivist Learning for Learners in the Digital Age

พัชรพร ศุภกิจ*

บทคัดย่อ

กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์
ผนวกกับการพัฒนาของเทคโนโลยีอันทันสมัยในยุคดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของ
ชีวิตในทุกๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของคนใน
สังคมอย่างทั่วถึง คนเราใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันไปกับกิจกรรมทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ระดับความ
สนใจในการเรียนรู้ทางวิชาการ ความรับผิดชอบ การมีปฏิสัมพันธ์ ทักษะสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
ลดน้อยลง จึงเป็นเหตุให้การจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง
เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการ
เรียนรู้ที่คณะกรรมการอุดมศึกษากำหนด การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้
ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้ทั้ง 2 แบบ จึงเป็นทางเลือกของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้
ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล ตามแนวคิดที่มาจากทฤษฎีของ Partnership for the 21st
Century Skills ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษา คือ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ
ทักษะและเจตคติ ตามหลักการทางวิชาการ ได้แก่ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
และทักษะด้านข้อมูล สื่อและเทคโนโลยี

Abstract

In the 21st century, the trend of social change combining the globalization and the technology
development of the digital age has advanced the living progress of every dimension rapidly and
severely. The social media use has influenced widely on lifestyle of people in society. People
spend most of their daily lifetime for online social media activities. It decreases their academic
attention, responsibility, interaction, communication skills and working collaboration. Accordingly,
all level of education, especially the Higher Education, should adjust to effectively develop the
students to have the knowledge, understanding and learning abilities as conform to the standard
learning outcomes of higher education commission. Collaborative Learning and Constructivist
Learning both are alternatives for learning activities suitable to the digital age. They conform to the

* อาจารย์ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

research concept of Partnership for the 21st Century Skills, which widely accepted in educational affair, the core academic subjects including life and career skills, learning and innovation skills and data, media and technology skills.

บทนำ

กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (The Globalization) ผสมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีอันทันสมัยในยุคดิจิทัล (The Digital Age) มีการเปลี่ยนแปลงหรือได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุกๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของคนสังคมอย่างทั่วถึง คนเราใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันไปกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ระดับความสนใจในการเรียนรู้ทางวิชาการ ความรับผิดชอบ การมีปฏิสัมพันธ์ ทักษะสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่นลดน้อยลง จึงเป็นเหตุให้การจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คณะกรรมการอุดมศึกษากำหนด รวมถึงการมีทักษะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีและจำเป็นต้องมีสำหรับการดำรงชีวิตจริง ดังปรากฏชัดเจนในงานวิจัยของกลุ่ม Partnership for the 21st Century Skills ที่เน้นให้ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติตามหลักการทางวิชาการ (Core Academic Subjects) ได้แก่ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะด้านนวัตกรรม และทักษะด้านข้อมูล สื่อและเทคโนโลยี ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2557) ที่ได้เสนอต่อ สมานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ข้อที่ 4 คือนโยบายการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา

ศิลปะและวัฒนธรรม จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้ตามศักยภาพ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมฤทธิ์ในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการระยะเฉพาะหน้า จะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคู่มือการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา สู่สถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น ดังนั้น การพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เช่น การเรียนทางไกล รวมทั้งระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนา มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

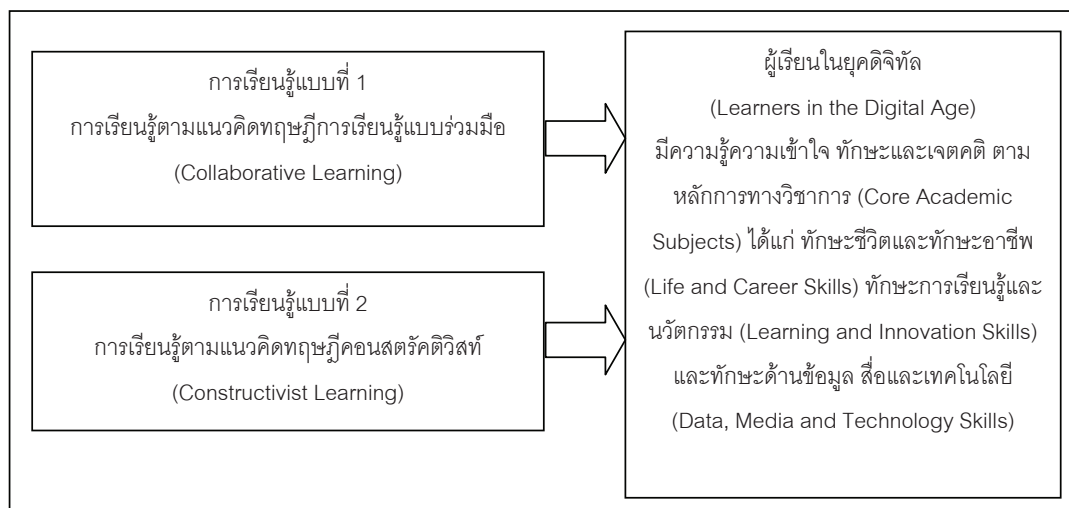
ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความ
ปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

จากการประเมินคุณภาพภายนอกของ
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการ
ศึกษา (องค์การมหาชน) (2552) ได้พบว่า มาตรฐาน
ด้านคุณภาพบัณฑิต มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนหนึ่งมี
ผลการประเมินในระดับ “พอใช้” และระดับ “ควร
ปรับปรุง” แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอน
ไม่เอื้อให้นักศึกษาคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
การเรียนการสอนมุ่งเน้นการท่องจำมากกว่าเน้นให้
ผู้เรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ ขาดการแสวงหาความรู้
ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน อาจารย์และชุมชนสิ่งแวดล้อม
เน้นการฟังบรรยายในห้องเรียน ซึ่งเป็นตัวขัดขวาง
การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่น (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, 2543: 3)
ส่งผลกระทบถึงคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง จึงจำเป็น
ต้องพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ควบคู่กับทักษะ
การทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

จากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการ
เรียนรู้ในระดับปริญญาตรี” (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย,
2543) พบว่า แนวโน้มของการปรับเปลี่ยนกระบวนการ
เรียนรู้ในปัจจุบัน มีรูปแบบการดำเนินการโดยการใช้
กลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกฝน
ทักษะการทำงานร่วมกัน การคิดวางแผน การพัฒนา
ทักษะและทัศนคติเชิงบวกในการทำงานกลุ่ม และ
การเรียนรู้แบบร่วมมือเรียนรู้ (Collaborative Learning)
ซึ่งเป็นวิธีการทางการศึกษาที่จะสอนหรือเรียนโดยมี
กลุ่มนักศึกษาทำงานร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา ทำงาน
ให้สำเร็จครบถ้วน หรือการสร้างผลงาน นอกจากนั้น
มหาวิทยาลัยต่างๆ พยายามที่จะคิด กลไกวิธีการเพื่อ
ปรับเปลี่ยนการสอนให้ทันสมัย มีนวัตกรรมตลอดจน
การดำเนินงานที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การสอนที่พัฒนาทักษะ
ทางสังคมและการทำงานเป็นทีม (Social Skill
& Teamwork) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
อุบลวรรณ ส่งเสริม (2555) พบว่า ผลการเรียนรู้ของ
นักศึกษาลงเรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือกัน
เทคนิคทีมเกมแข่งขันสูงกว่าก่อนเรียน นักศึกษามี
พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ส่งเสริมให้ นักศึกษามีการ
อธิบาย แนะนำ และให้คำปรึกษากับสมาชิกในกลุ่ม
มีการช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีการพูดคุย
แบ่งหน้าที่กันทำงานและความรับผิดชอบอย่างเป็น
กันเอง และนักศึกษามีความคิดเห็นมีความสัมพันธ์ที่ดี
ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในการมี
ส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน
หรือเป็นทีมทำให้นักศึกษาได้มีการสื่อสารที่ดีระหว่าง
กันและเกิดความอบอุ่นใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิด
การเรียนรู้ที่มีความหมายได้ (Meaningful Learning)

ในระหว่างการทำงานร่วมกันยังช่วย
เสริมสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ทุกคนที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน
เห็นความสำคัญที่จะต้องมีการแสวงหาความรู้
เพิ่มขึ้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองตลอด
เวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับการ
เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
ใหม่ๆ และความต้องการทางสังคม การเรียนรู้แบบ
ร่วมมือด้วยการทำงานเป็นทีม (Team Working)
จึงเป็นการนำความแตกต่าง ความเหมือนและศักยภาพ
ของแต่ละคนในทีมมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดเป็น
พลังที่หลากหลาย ทำให้ทีมงานมีประสิทธิภาพมาก
ยิ่งขึ้น จะเห็นว่าโดยทั่วไปแล้ว วัตถุประสงค์หลักของ
การเข้าทีมหรือการทำงานเป็นทีมคือการรวมตัวกัน
ของกลุ่มคนที่มีความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และความ
สามารถแตกต่างกัน ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้เรียน
ยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้เทคโนโลยี เพิ่มพูนทักษะ
และควมมีประสิทธิภาพในการทำงาน



การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งเป็นลักษณะของการร่วมมือกัน คือ ต่างคนต่างรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน และช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย ดังนั้น การเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต การเรียนรู้แบบร่วมมือมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นเพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อให้เกิดการพึ่งพาช่วยเหลือ เกื้อกูลกันทำได้หลายอย่าง เช่น ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม เป็นต้น

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-face Promotive Interaction) เมื่อสมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จึงเป็นปัจจัย

ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันหาทางช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริมช่วยเหลือกันในการทำงานส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครได้ประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบตรวจสอบผลงานทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการส่งเสริมให้ทุกคนทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่หลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้เอาใจใส่กันอย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับและไว้วางใจกัน

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลย้อนกลับและช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Metacognition) คือสามารถประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป การวิเคราะห์การเรียนรู้อาจทำโดยครู นักเรียนหรือผู้เรียนหรือทั้งสองฝ่ายก็ได้

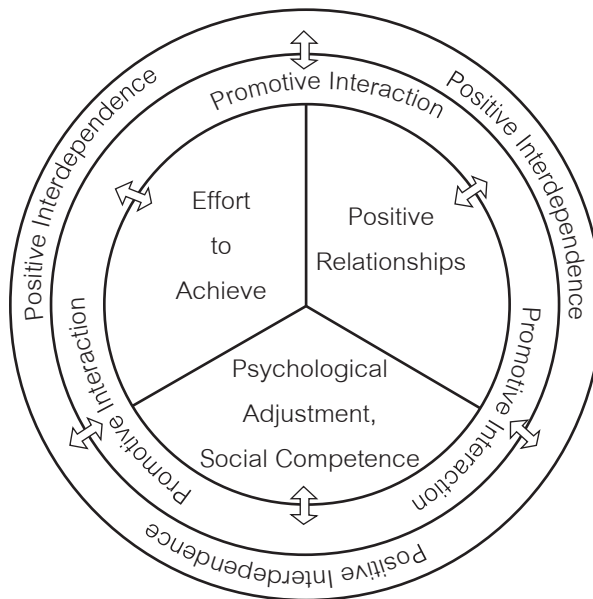
การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Johnson, Johnson and Holnbec, 1994: 13-14 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2555: 101-102)

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts to Achieve) เป็นผลให้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความอดทนมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationship Among Students) เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใส่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์ และการรวมกลุ่ม

3. มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological Health) เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ ผลดีทั้ง 3 ด้านดังกล่าว แสดงได้ดังแผนภาพด้านล่าง



ที่มา: ทิศนา ขัมมณี, (2555) ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 102

การเรียนรู้แบบที่ 2 การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Learning)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ แสดงให้เห็นจุดเปลี่ยนทางการศึกษา กล่าวคือ เปลี่ยนจากรูปแบบการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ซึ่งเน้นในเรื่องเชาวน์ปัญญา (Intelligence) จุดประสงค์ (Objective) ระดับความรู้ (Level of Knowledge) และการให้แรงเสริม (reinforcement) มาเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นทฤษฎีความรู้ความคิด (Cognitive Theory) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Learning) ที่มีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ของตนเอง (Construct their own knowledge) จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Gagnon & Collay, 2001:1) จากการศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับความรู้และการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สรุปได้ ดังนี้ Henrique (1997) ได้ศึกษาทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และตีความทฤษฎีนี้ โดยพิจารณาจากมุมมองด้านปรัชญา ด้านจิตวิทยา ด้านญาณวิทยาและด้านการเรียนการสอนและจำแนกทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ได้ 4 แนวคิด ได้แก่

1. แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ แบบกระบวนการทางสมองในการประมวลผล (Information Processing approach) หรือแนวคิดแบบการประมวลผลข้อมูล นั้น ใช้พื้นฐานที่ว่านักเรียนเรียนรู้สิ่งที่เป็นความจริงไม่ว่าจะเรียนจากผู้สอนหรือการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการประมวลผลข้อมูลนี้ใช้หลักว่ามีความจริงที่เป็นกลางที่สามารถวัดและทำเป็นแบบได้ ตามหลักปรัชญาของพอสิติวิสต์ (Positivist Philosophical Tradition)

2. แนวคิดอินเตอร์แอคทีฟคอนสตรัคติวิสต์ (Interactive Constructivist Approach) แนวคิดแบบอินเทอร์แอคทีฟคอนสตรัคติวิสต์ เป็นมุมมองที่ว่าผู้เรียนสร้างความรู้และเรียนรู้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่จับต้องได้และผู้คนรอบข้าง

3. แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivist Approach) แนวคิดแบบโซเชี่ยลคันทักติวิสต์ แนวคิดนี้ใช้หลักการว่าความรู้เกิดขึ้นในระดับชุมชนเมื่อผู้คนที่อยู่ในชุมชนนั้นมีปฏิสัมพันธ์กัน

4. แนวคิดเรดิคอลลคอนสตรัคติวิสต์ (Radical Constructivist Approach) แนวคิดแบบเรดิคัลคันทักติวิสต์แนวคิดนี้เชื่อว่าความคิดมากมายหลากหลายล้วนแต่มีทางที่จะเป็นจริงได้ แนวคิดนี้จึงบอกว่าไม่มีความคิดใดเป็นจริงมากกว่ากัน

แกนอนและคอลเลย์ (Gagnon & Collay, 2001 :2) ได้เสนอแนวคิดในการออกแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Learning Design) ว่าประกอบด้วย 6 ส่วนที่สำคัญได้แก่ สถานการณ์ (Situation) การจัดกลุ่ม (Grouping) การเชื่อมโยง (Bridge) การซักถาม (Questions) การจัดแสดงผลงาน (Exhibit) และการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกในการปฏิบัติงาน (Reflection) โดยในการออกแบบครั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้ครูผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน (Reflection About the Process of Student Learning) กล่าวคือ ครูจะจัดสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนอธิบายเลือกกระบวนการในการจัดกลุ่ม (Grouping) นักเรียนหรือสื่ออุปกรณ์ สำหรับใช้ในการอธิบายสถานการณ์ พยายามสร้างความเชื่อมโยง (Bridge) ระหว่างสิ่งที่เป็นความรู้เดิมของนักเรียนกับสิ่งที่นักเรียนต้องการจะเรียนรู้

สรุปคุณลักษณะของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีดังนี้

1. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นกับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน
3. การมีปฏิสัมพันธ์ต่อสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้
4. การจัดสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ทั้ง 4 แนวคิด มีข้อ
ตกลงเบื้องต้น สรุปได้ 3 ประการคือ

1. การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น
ภายในตัวบุคคล ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้
ของตน ไม่มีบุคคลใดสามารถเรียนรู้แทนกันได้

2. ความรู้ ความเข้าใจและความเชื่อที่มีอยู่
เดิมส่งผลต่อการเรียนรู้

3. ความขัดแย้งทางความคิดเอื้ออำนวยให้
บุคคลเกิดการเรียนรู้ เพื่อลดความขัดแย้งทางความคิด
ข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวคิด
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

1. ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ เมื่อทำ
กิจกรรมการเรียนรู้

2. ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้เกี่ยวกับ
สัญลักษณ์ หรือสร้างความหมาย เมื่อผู้เรียนปฏิบัติ
กิจกรรม

3. ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้เกี่ยวกับสังคม
เมื่อต้องการนำความหมายที่ตนเองสร้างขึ้นไป
มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จากงานวิจัยของ สุเทพ อ่วมเจริญ (2557)
พบว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
จะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง มุ่งเน้น
ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่มีความ
เคร่งครัด ความถูกต้องแม่นยำ (Rigor) มีทักษะเกี่ยว
กับเทคโนโลยีสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ผู้เรียนจะมี
บทบาทสำคัญในกลยุทธ์การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์
ที่เหมือนจริง หรือใกล้เคียงกับความจริงในลักษณะ
Blended Learning อันเป็นกลยุทธ์การเรียนรู้แบบ
บูรณาการที่มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้
และลดค่าใช้จ่าย ด้วยการใช้กลไกในการรับส่ง
สารสนเทศมาเป็นจุดแข็ง ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ที่
ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มิใช่เป็นไปตาม
ความสนใจของผู้สอนเท่านั้น ผู้เรียนปฏิบัติการเรียนรู้
ลงมือทำด้วยตนเองก่อนแล้วผู้สอนจึงจะมีบทบาทใน
การแนะนำ/ชี้แจงเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้

ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถ
สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองและความรู้นั้นยังคงทนอีกด้วย

การเรียนการสอนตามการเรียนรู้แบบที่ 2 นี้
จะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้
ของมนุษย์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและอาชีพ
สามารถแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ (Relevance)
อันเป็นผลจากการมีทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยี
สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลัก
ศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทาง
ประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตามกฎหมาย
ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือ
เกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและ
ประเทศชาติ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ทั้งในด้านพฤติกรรมที่แสดงออกและ
ด้านจิตใจ เป็นคนที่มีคุณธรรม มีเหตุผล รู้หน้าที่
รับผิดชอบ มีวินัย ซื่อสัตย์ อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์
เสียสละ มีค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วยการ
เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การเคารพความคิดเห็น
และสิทธิของผู้อื่น ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์
เคารพกติกาสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
ความสุข นอกจากนี้ การเรียนการสอนตามแนวคิด
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์จะสนับสนุนให้ผู้เรียนอยู่ใน
สังคมที่มีความสุข มุ่งเน้นความสุขในการเรียนรู้ โดย
สอดแทรกไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถ
แสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ภาพ (Relationships) ใน
การศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้
ด้วยตนเองและนำความรู้ที่ได้มานำเสนอ โดยที่ผู้สอน
ไม่กำหนดหรือระบุชี้ชัดว่า ต้องไปศึกษาหาความรู้
จากแหล่งใดเพื่อเป็นการให้นักศึกษามีความสุขใน
การเรียนรู้ด้วยการเลือกที่รับและแสวงหาความรู้ด้วย
ตนเอง มุ่งพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ
และรู้เท่าทันสื่อ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
(Active Learning) มากกว่าการที่จะเรียนในรูปแบบ
ที่รับอย่างเดียว (Passive Learning) ในการศึกษา
เรียนรู้ในชั้นเรียน มีการเรียนรู้พัฒนาทักษะด้านความ

ร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้าน
ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะ
ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร

สรุป

ศตวรรษที่ 21 คือยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์
ผนวกกับการพัฒนาเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล
ข้อที่ 4 คือ นโยบายการศึกษาและเรียนรู้ การทำนุบำรุง
ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จัดให้มีการปฏิรูป
การศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้ง
การศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน
เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนา
ตนได้เต็มตามศักยภาพ นำเทคโนโลยีสารสนเทศ
และเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน
เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วย
ตัวเองของผู้เรียน

การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือ (Collaborative Learning) และการเรียนรู้
ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist
Learning) การเรียนรู้ทั้ง 2 แบบที่ได้นำเสนอดังกล่าว
ข้างต้น จึงเป็นทางเลือกของการจัดการเรียนการสอน
เพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล ตาม
แนวคิดที่มาจากภารกิจของกลุ่ม Partnership for
the 21st Century Skills ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง
ในวงการการศึกษา คือ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้
ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ ตามหลักการทาง
วิชาการ (Core Academic Subjects) ได้แก่ ทักษะ
ชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills) ทักษะ
การเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation
Skills) และทักษะด้านข้อมูล สื่อและเทคโนโลยี
(Data, Media and Technology Skills)

การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือ มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ควบคู่
กับทักษะการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

ให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น
(Greater Efforts to Achieve) มีความสัมพันธ์ระหว่าง
ผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationship Among
students) และมีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological
Health) ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อ
ผู้เรียนได้

การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง มุ่งพัฒนา
ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้าน
พฤติกรรมที่แสดงออกและด้านจิตใจ สามารถอยู่ร่วม
กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้เรียนปฏิบัติการเรียนรู้
ลงมือทำด้วยตนเองก่อนแล้วผู้สอนจึงจะμβαบาทใน
การแนะนำ/ชี้แจงเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้
ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถ
สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองและความรู้นั้นจะยังคงทน

เอกสารอ้างอิง

- พิศนา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้
เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2543). **การปฏิรูปการเรียน
การสอนระดับอุดมศึกษา: การพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี**.
สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556. จาก [http://
www.edu.chula.ac.th/eduinfo/ed_resch /
pansak.pdf](http://www.edu.chula.ac.th/eduinfo/ed_resch/pansak.pdf).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการ
ศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). **รายงาน
ประจำปี 2551 (1 ตุลาคม 2550 – 30
กันยายน 2551)**. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน
2556. จาก [http://www.onesqa.or.th/onesqa
/th/reportyear/show_allGoverment.php?
SystemMenuID=1&Key](http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/reportyear/show_allGoverment.php?SystemMenuID=1&Key).

- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559. จาก www.opdc.go.th/Law/File_download/law/19957.pdf
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). SU Model : การประยุกต์การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2557. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559. จาก www.educ.su.ac.th/images/journal/web/57-1/24.pdf
- อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2555). เอกสารประกอบการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ สาขาการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง ปี พ.ศ. 2555: การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559. จาก www.educ.su.ac.th/2013/images/stories/research/journal/55/09.pdf
- Gagnon, G W. & Collay, M. (2001). *Designing for Learning: Six Elements in Constructivist Classrooms*. Thousands Oaks: Corwin Press Inc.
- Henrique, Laura. (1997). *Constructivist Teaching and Learning*. Long Beach: California State University.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. (1989). *Cooperation and competition: Theory and research*. Edina, MN: Interaction Book Company.
- Johnson, D.W., Johnson R.T., & Holnbec, E.J. (1994). *The Nuts and Bolts of cooperative learning*. Edina, Minnesota: Interaction Book Company.
- Joyce, Bruce R., Weil, Marsha and Balhoun, Emily. (2015). *Models of Teaching*. (9th ed.) NJ: Pearson.